

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณอ่าวหญิง สิบเบี้ย (เล็ก) สารโกศล

(สวอน ชั้น)

ณ เมรุ วัดอรุณราชวราราม ธนบุรี

วันเสาร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๔

เวลา ๑๗.๐๐ น.

294.3138

ก674๕๓

ฉ.2

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณอาว์หญิง สิบเบี้ย (เล็ก) สารโกศล

(สวอน ชั้น)

ณ เมรุ วัดอรุณราชวราราม ธนบุรี

วันเสาร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๔

เวลา ๑๗.๐๐ น.

เลขหมู่

214.3134

ก ๖74 ๕๕

ค. 2

เลขทะเบียน

013670

ประวัติ โดยย่อของ

คุณอาว์สิบเบี้ย (เล็ก) สารโกศล

สิบเบี้ย เป็นชื่อของคุณอาว์ ที่คุณพ่อของท่านได้เป็นผู้ตั้งให้ตั้งแต่เกิด ซึ่งเป็นภาษาไทยที่ไพเราะและมีความหมายไปในทางประหยัด เพื่อเสริมสร้างฐานะอันเป็นสมบัติของลูกผู้หญิงจะพึงมี แต่ในการที่ได้กลายมาเป็นเล็กนั้น ก็เพราะคุณอาว์เป็นลูกคนสุดท้องของบิดาและมารดาของท่านนั่นเอง คุณอาว์มีเชื้อสายมอญปากลัด (นครเขื่อนขันธ์) เป็นบุตรของนายแบนและนางทอง ผู้มีลูกชายและลูกหญิงอีก ๔ รวมทั้งคุณอาว์ด้วยเป็น ๕ คน คือ

๑. นายมั่น สารโกศล ถึงแก่กรรม
  ๒. ชุนโกศลสารกิจ ถึงแก่กรรม
  ๓. นางเต็ม โปรเทียร์ณ ถึงแก่กรรม
  ๔. นายทองสุข สารโกศล ถึงแก่กรรม
  ๕. นางสาวสิบเบี้ย (เล็ก) สารโกศล (สวอนชั้น)
- ซึ่งคือตัวของคุณอาว์เอง และถึงแก่กรรม เมื่อ

วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ไม่ทราบเวลาที่แน่นอน แพทย์ลงความเห็น
ใบมรณะบัตร ว่า ตายด้วยโรคสมองพิการ

คุณอาว์ได้สมรสกับชาวต่างประเทศชาติอังกฤษ เชื้อสายสก๊อต ชื่อ นายเจมส์ สวอนชั้น ผู้ได้เข้ามาอยู่ในประเทศสยาม (ชื่อประเทศในสมัยก่อน) เมื่อประมาณ ๕๐ ปีเศษ (พ.ศ. ๒๔๖๔) ในฐานะสถาปนิกประจำ บริษัทอาณัติกัม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างและส่งสินค้าออกและเข้า ก่อนมีพระราชบัญญัติจดทะเบียนสมรส

คุณอาว์เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดีเลิศเยี่ยงกุลสตรีไทยที่ดีทั้งหลายคนหนึ่ง กล่าวคือ มีความจงรักและภักดีต่อสามเ็นอย่างยิ่ง จนเป็นที่ยอมรับนับถือของชนชาวอังกฤษและชาติ

อื่น ๆ บรรดาที่เป็นเพื่อนฝูงของนายเจมส์ สวอนซัน ผู้สามี ตัวอย่างที่จะเห็นได้ในการนี้ก็คือ เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาหรือสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้อุบัติขึ้น นายเจมส์ สวอนซันต้องตกเป็นเชลยและถูกกักกันอยู่ ณ ค่ายเชลยศึก คือ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองซึ่งในสมัยนั้น คุณอาร์ได้ใช้ความอุตสาหะพยายามเป็นอย่างมากในการส่งอาหารให้แก่ นายเจมส์ สวอนซันผู้สามี มิได้ขาดเลยสักวันเดียว ส่วนเครื่องอุปโภค นั้นเล่า ก็เช่นกัน คือ ส่งให้ตามงวดคราวที่สามีต้องการ มิได้ย่อท้อ ถึงแม้ระยะทางระหว่างบ้าน ณ ถนนนเรศ, สี่พระยา กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะห่างกันคนละมุมเมือง ก็ตาม ต่อมาเมื่อน้ำได้ท่วมกรุงเทพฯ คุณอาร์เห็นว่า การจะต้องท่อน้ำไปส่งข้าวให้สามี นั้น จะทำให้เสียเวลามาก เพราะรถเดินไม่ได้ ครั้นจะใช้เรือ ก็เกรงจะพลัดพลั้งเวลาอาหารของสามี ก็จะคลาดเคลื่อนซึ่งจะเป็นทางกระทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย จึงได้หาเช่าที่อยู่ชั่วคราวทั้งนี้ ก็เพื่อให้ได้อยู่ใกล้กับสามีที่สุดที่จะเป็นได้ ซึ่งในที่สุด ก็ได้ที่ถนนพระอาทิตย์ บางลำภู นี่เอง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติเช่นนั้นของคุณอาร์ต่อสามีของท่านตลอดระยะเวลาของสงครามดังกล่าว ได้กระทำให้บรรดาชาวต่างชาติทั้งหลายในค่ายกักกันพากันอิจฉา นายเจมส์ สวอนซัน ไปตาม ๆ กัน ที่ได้ภรรยาชาวไทยที่ดีเลิศ เช่นคุณอาร์นี้ นี้ ก็เป็นเพียงตัวอย่างจากการปฏิบัติกรรมดีต่อสามีของคุณอาร์จากหนึ่งในร้อยกว่าชนิดของท่านั้น ครั้นสงครามโลกเลิก ด้วยความดี ทั้งที่ได้กล่าวแล้วและมีได้กล่าว ในที่นี้ การแต่งงานระหว่างคุณอาร์และ นายเจมส์ สวอนซัน อย่างถูกต้องของประเพณีของอังกฤษ ก็ได้กระทำกันขึ้น ณ สถานเอกอัครราชทูตอังกฤษ ที่นั่น

แต่เป็นที่น่าเสียดายยิ่ง ที่คุณอาร์หญิงและคุณอาร์ชาย (นายเจมส์ สวอนซัน) ซึ่งถึงแม้จะได้อยู่กินด้วยกันมาเป็นเวลานานกว่า ๕๐ ปี ก็ตาม ก็หาได้มีบุตรหรือธิดาสืบสายโลหิตของกันและกันแม้แต่สักคนหนึ่งไม่ ดังนั้นบรรดาเราหลาน ๆ ซึ่งเป็นลูกชายและลูกสาวของพี่ชายและพี่สาวของคุณอาร์ จึงได้รับการยกย่องให้ได้เป็นเสมือนบุตรและธิดาของคุณอาร์ตลอดมา จนถึงกาลอวสานแห่งชีวิตของท่าน และก็ด้วยเหตุนี้เอง (หมายถึง การไม่มีบุตรและธิดาของคุณอาร์) ทรัพย์สินสมบัติทั้งหลายบรรดามีของคุณอาร์ ซึ่งท่านได้พยายามสะสมไว้ ตั้งแต่สาวจนแก่ จึงตกทอดมาเป็นของพวกเราทั้งหมด ตามนัยแห่งพินัยกรรม ซึ่งนับได้ว่า เป็นบุญคุณของคุณอาร์แก่พวกเรา เป็นที่ยิ่ง

ส่วนในด้านการกุศล นั้น คุณอาร์ก็ทำการบูรณะและก่อสร้างสิ่งถาวรวัตถุต่าง ๆ ไว้เป็นอันมาก อาทิเช่น สร้างกุฏิ ที่วัดอรุณราชวราราม, สร้างแพงประกอบหีบศพและเครื่องตั้งบูชาสำหรับศพผู้มีท่านเก็บและรักษาไว้สำหรับของตัวท่านเองและได้มอบให้ทางวัด (อรุณ) เก็บรักษาไว้ให้แก่ศพอื่น ๆ เป็นสาธารณะ ต่อไป, นอกจากที่วัดอรุณ ท่านยังได้สร้างกุฏิตึกขึ้นที่วัดเบญจม-ทอง ตำบลคลอง ๓ อำเภออินทร์ จังหวัดพระนคร ซึ่งเป็นวัดที่ท่านบิดาของท่านได้สร้างไว้ สำหรับกิจวัตรประจำวัน นั้นแล้ว ท่านก็ได้นิมนต์พระสงฆ์ที่วัดใกล้บ้านของท่านให้มารับอาหารบิณฑบาตที่บ้านทุก ๆ เวลาเช้า

ครั้งหนึ่ง ผู้เขียนได้แนะนำให้ท่านนำเครื่องเพชรและทองรูปพรรณต่าง ๆ เช่น แหวนเพชรหนัก ๑๑ กะรัตเศษ, แหวนทับทิม, และมรกตเพชรล้อม, เข็มกลัดเพชร, เข็มขัดทองและนาฬิกา ฯลฯ ไปฝากไว้ ณ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ เพื่อความปลอดภัย ครั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับฝากของธนาคาร ได้ถามว่าท่านจะใช้การพิมพ์มือหรือเซ็นชื่อ คุณอาร์ก็ว่า “ฉันเซ็นชื่อได้ ทั้ง ๆ ที่อ่านหนังสือไม่ออก เพราะฉันเกลียดการพิมพ์มือ เพราะมันดูคล้ายไปจำนำของเจ๊ก หรือเป็นผู้ต้องหาของตำรวจ ฉันจึงหัดเซ็นชื่อ จนเซ็นได้” ซึ่งเราต่างก็หัวเราะในความคิดที่แยบคายของท่าน ทั้งกล่าวนั้น และเข้าใจในความมานะพยายามของท่านเป็นอย่างดี สมกับบุคลิกลักษณะของท่าน ที่เป็นคนมีอุปนิสัยเด็ดขาด และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่จะมาขวางกั้นความต้องการของท่าน

คำไว้อาลัย

ในการจากไปของคุณอาร์ เช่นนี้ นอกจากจะนำมาซึ่งความอาลัยรัก ในฐานะที่ท่านเป็นญาติผู้ใหญ่คนสุดท้ายของตระกูล สารโกศล ที่ยังมีอยู่และมีเลือดใกล้เคียงที่สุดกับพวกเรา เป็นที่ยิ่งแล้ว ยิ่งก่อให้เกิดความระทมใจในพวกเราหลาน ๆ เป็นอย่างมากอีกด้วย แต่เพื่อแสดงความเคารพต่อคุณอาร์ เราจึงไม่ขอกล่าวให้ยาวความในที่นี้ ดังเช่นที่เราได้ปฏิบัติมาแล้ว ในวันตายของท่าน กล่าวคือ พวกเราทั้งหมดที่ได้ไปในวันนั้น ต่างพยายามตั้งอยู่ในความสงบ ทั้งนี้ ก็เพราะได้พร้อมกัน พิจารณาเห็นว่า การทำบุญในกรณีเช่นนี้ ความสำคัญหาได้อยู่ที่ใครเป็นผู้จัดไม่ แต่อยู่ที่การบำเพ็ญกุศลอุทิศให้แก่คุณอาร์ ตามประเพณีนิยมได้กระทำขึ้นแล้วนั้น ต่างหาก ดังนั้น ถึงแม้ว่าบรรยากาศจะมีได้แสดงความเป็นมิตรกับเรา และมีความไม่ต้องการที่จะให้พวกเราได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานศพแฝงอยู่ ซึ่งทำให้เรารู้สึกว่า ความสำคัญในการเป็นหลานสนิทของคุณอาร์ของเรา ตามที่ได้เคยมีมาแต่กาลก่อนนั้น ได้สิ้นสุดลงแล้วโดยสิ้นเชิง พร้อม ๆ กับการตายของท่าน ก็ตาม ก็มีได้ทำให้เรารู้สึกเสียหายแต่อย่างใด เพราะญาติก็ต้องเป็นญาติไม่มีใครที่จะมาตัดสายเลือดของการเป็นญาติของใครได้ และก็ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ดีแล้วว่า ใครเป็นใครและมาจากไหน? อย่างไรก็ตาม การเข้าไปประท้วงการจัดการงานศพให้มาเป็นของฝ่ายเรา ในฐานะแห่งการเกี่ยวพันในทางสายโลหิตโดยชอบธรรมนั้น เสียอีก จะทำให้การเสียหายเกิดขึ้นในด้านการไม่ให้ความเคารพต่อศพของคุณอาร์ และดวงวิญญาณของท่านที่กำลังเดินทางไปสู่สุคติภพ ก็จะได้รับความรบกวน และกังวลถึงเรื่องของมนุษย์ผู้ยังละไม่ได้ซึ่งความโลภ, โกรธ และหลง คือ มากด้วยกิเลส และทำในสิ่งอันมิบังควร เพียงเพื่อแสดงออกถึงความยิ่งใหญ่ของตนขึ้นมาบ้างแล้ว เท่านั้น ทั้งนี้ในที่นี้ก็เช่นกัน พวกเราจึงจะขอกล่าวแต่เพียงว่าคุณอาร์ แม้จะจัดเข้าอยู่ในจำพวกบุคคลชั้นเศรษฐี มีอำนาจเด็ดขาดในหัว แต่ในที่สุดเมื่อเอาเข้าจริงแล้ว เงินและอำนาจ นั้นก็ไม่สามารถที่จะช่วยให้ท่านได้รับความสุขในบั้นปลายของชีวิตท่านได้ดังปรารถนา กล่าวคือ ท่านต้องต่อสู้กับ

โรคร้ายที่มาทำให้อำนาจแห่งการขั้ตันกาย ขั้ปลายเป็นของท่านต้องสูญสิ้นไป และอย่างทุกซ์
 ทรมาณเป็นที่สุด เช่น พุกไม่ได้ขั้ค เพราะประสาทที่มีหน้าที่ทำการพุกไม่ทำงาน จึงไม่
 สามารถที่จะบังคับขั้ให้อยู่ในสภาพปกติได้ สมองเสื่อม ขาดสติสัมปชัญญะ, ความจำเลอะเลือน
 ร่างกายเคลื่อนไหวด้วยความลำบากยากยิ่ง, ต้องนอนแช่อยู่ขั้กับที่ แม้แต่การขั้บถ่าย และ
 ต้องตกอยู่ในอาณาจักรแห่งความหวาดระแวงและถูกหลอนอยู่ตลอดเวลา พวกเราก็ช่วยอะไร
 ท่านไม่ได้ นอกจากที่จะต้องปฏิบัติการไปตามคำสั่งของนายแพทย์ประจำตัว เท่านั้น และใน
 ที่สุดท่านก็ต้องนอนตายอยู่คนเดียวท่ามกลางความวิเวกวังเวง โดยปราศจากญาติที่ใกล้ชิดห้อม
 ล้อมและเห็นใจในวาระสุดท้ายของท่าน เพราะการติดขั้ไม่เป็นไปดังเคยมา

ในที่สุดนี้ พวกเราหลาน ๆ จึงขอให้ดวงวิญญาณของคุณอ่าว จงอยู่ด้วยความ
 สงบสุขในสัมปรายภพ ให้สมกับที่เราได้เสียสละสิทธิอันชอบธรรมในการเป็นญาติสนิททาง
 สายเลือด โดยไม่ตอบโต้ด้วยประการใด ๆ ที่อาจจะไปทำความกระทบกระเทือนให้แก่ดวง
 วิญญาณของคุณอ่าวที่พวกเราเคารพและหวังให้เป็นสุข เทอญ.

หลาน ๆ ของคุณอ่าว

ธรรมจากผี

โดย

ภิกขุติวุฑโฒ ภิกขุ

เกิดแล้วก็ตาย

มาอ่านชื่อเรื่องข้างต้นแล้วอาจจะไม่สบายใจ เพราะเกี่ยวกับเรื่องที่มีมนุษย์ทั่ว ๆ ไปไม่ค่อยจะชอบกันเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะเหตุที่พวกเราทุกคนกลัวความตายกันนั่นเอง

ทำไมคนเราจึงกลัวตาย ทำไมทุกคนจึงไม่ชอบความตาย เป็นเรื่องที่น่าคิด และความตายที่เกิดขึ้นในชีวิตของบุคคลทั่ว ๆ ไปนั้นเรามักจะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ใหญ่หลวงที่สุด ถ้าหากว่ามีใครตายคนหนึ่งก็รู้สึกว่ไกลาหลกกันมากทีเดียว และทุกคนที่อยู่เบื้องหลังก็จะมีแต่ความเศร้าโศกโทมน์สใจ ยิ่งถ้าผู้ตายนั้นเป็นผู้ที่เรารักมากที่สุดหรือเป็นบุคคลอื่นที่เราเคารพบูชามากที่สุด ก็เป็นเหตุทำให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังมีความโทมน์สใจมากยิ่งขึ้นไปตามลำดับ

ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าหากเราเข้าใจถึงเรื่องความตายตามที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ให้ชัดเจนขึ้นแล้ว ดูเหมือนว่าแทนที่เราจะไปเศร้าโศกหรือเกิดโทมน์สใจ ก็จะทำให้กลายเป็นคนที่มีเหตุผลขึ้นอีกมาก

แท้ที่จริงเรื่องของความตายนั้นก็คล้าย ๆ กันกับความดับไปของดวงไฟนั่นเอง ชีวิตของบุคคลเราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ไม่ต่างอะไรกับดวงประทีป มันอุบัติขึ้นและทรงอยู่โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ประดุจต่าง ชีวิตที่จะปรากฏขึ้นมาได้ก็ต้องอาศัยปัจจัยเช่นเดียวกัน

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงสอนถึงเรื่องเหตุและผล สรรพสิ่งทั้งมวลที่เกิดขึ้นมานั้นต้องมีเหตุเป็นแดนเกิดขึ้นทั้งสิ้น ไม่ใช่เกิดจากผู้ใดคนหนึ่งเป็นผู้บงชน หรือมีผู้ใดคนหนึ่งมาเป็นผู้บันดาล เป็นการปฏิเสธพระพรหมเป็นผู้สร้าง ปฏิเสธพระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้สร้าง ชีวิตของเราที่ปรากฏอยู่ในโลกนี้ ย่อมมีกรรมเป็นเหตุเป็นแดนเกิดทั้งหมด เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเหตุซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดผลมีปรากฏอยู่อย่างนี้ยังไม่เสื่อมสลายไป ผลต่าง ๆ ก็ย่อมจะยังไม่ดับ ถ้าเมื่อใดเหตุดับ ผลก็ต้องดับ

เหมือนไฟที่มันเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยการเสียดสีของหัวไม้ขีดไฟกับข้างกลักไม้ขีดไฟ
และส่วนมันจะปรากฏนานเท่าใดนั้น ต้องแล้วแต่เชื้ออันเป็นปัจจัย

ชีวิตที่เกิดขึ้นนั้นเหมือนกัน เมื่อกรรมเป็นปัจจัยนำชีวิตให้อุบัติเกิดขึ้นมาแล้วก็
ต้องอาศัยการอุปถัมภ์จากกรรมอีกเช่นกัน

ชีวิตของเราตั้งอยู่บนมูลฐานของเหตุ ๔ อย่างคือ กรรมอย่างหนึ่ง จิตอย่างหนึ่ง
อตุอย่างหนึ่ง และอาหารอย่างหนึ่ง ถ้าสมมูลฐานทั้ง ๔ ประการนี้อย่างหนึ่งดับลง ชีวิตของเรา
ก็ดับลงด้วย.

ต้นเหตุดวงความตาย

แต่เบื้องหลังการดับของชีวิตนั้น พระพุทธองค์ยังได้แสดงลึกซึ้งลงไปอีก ไม่ใช่
แสดงแต่ว่าเมื่อสมุฏฐานทั้งสี่ประการดับลงแล้ว ชีวิตก็ย่อมจะดับลงเท่านั้น พระองค์ยัง
ได้แสดงมูลเหตุของมรณะคือความตายที่มันเกิดขึ้นลึกซึ้งลงไปอีกว่า มันเกิดมาจากอะไรเป็น
เหตุ ในทางพระพุทธศาสนาได้แสดงถึงเหตุที่ทำให้ความตายเกิดขึ้น มีอยู่ ๔ ประการ
ด้วยกัน คือ

ประการที่ ๑ เรียกว่า **อายุขยะ** แปลว่าตายเพราะสิ้นอายุ คำว่าตายเพราะ
สิ้นอายุนี้ ในที่นี้หมายถึงระยะเวลาของชีวิตที่เราได้อยู่ ภพไหนก็ตาม ถ้าระยะเวลาของชีวิต
มีอยู่แค่นั้น เมื่อถึงระยะเวลาของชีวิตแล้วก็ต้องตาย เรียกว่าสิ้นอายุขัย เช่น สมมุติว่าเราเกิดมา
เป็นมนุษย์ ในมนุษย์นั้นมีอายุขัยเพียง ๗๕ ปี เมื่อเรามีอายุเพียง ๗๕ ปีแล้ว มรณาก็เกิด
คือความตายก็เกิดขึ้น เราจะต้องย้ายจากภพนี้ไปอีกภพหนึ่ง อันนี้หมายถึงเฉพาะถึงผู้ที่ยังมี
อาสวธรรมอันเป็นเหตุให้ชีวิตอุบัติ

การตายเพราะสิ้นอายุในที่นี้ไม่จำกัดแต่เฉพาะในโลกมนุษย์นี้เท่านั้น แม้ในภพภูมิ
อื่น ๆ ที่เป็นเทวโลก คือเทวภูมิ พรหมภูมิหรืออบายภูมิก็มีอายุขัยเหมือนกัน สัตว์ที่จะตาย
จากภพภูมิต่าง ๆ ก็ต่อเมื่อสิ้นอายุขัยแล้ว เราเรียกกันตามศัพท์สามัญทั่ว ๆ ไปว่า ตายเพราะ
ความชรา ก็คือตายเพราะว่าอายุขัยหมดแล้ว ถึงกาลเวลาที่จะต้องตายแล้วก็ตาย เหมือนผลไม้
ที่เกิดจากต้น เมื่อผลไม้สุกงอมแล้วก็ต้องร่วงหล่นออกจากขั้ว ชีวิตที่อยู่ตลอดถึงอายุขัยนั้น
เหมือนผลไม้ที่สุกงอมแล้ว ซึ่งจะต้องร่วงหล่นจากขั้วอย่างแน่นอน

ความตายอย่างนี้เรียกว่าหมดอายุขัย ในภูมิมนุษย์เรามีอายุเพียง ๗๕ ปี เมื่อถึง
๗๕ ปีเราก็ต้องตาย

ถ้าสูงขึ้นไปอีกเช่นเทวดาจาตุมหาราชมีอายุ ๕๐๐ ปีทิพย์ เมื่อเทียบเท่ากับปีของ
มนุษย์ก็ได้ประมาณ ๔ ล้านปี เมื่อสิ้นอายุขัยแล้วเทวดาที่อยู่ในชั้นจาตุมหาราชก็ต้องตาย

เทวดาที่เกิดบนชั้นดาวดึงส์ ซึ่งมีอายุ ๑.๐๐๐ ปีทิพย์ ซึ่งเทียบเท่ากับปีของ
มนุษย์ก็เท่ากับประมาณ ๑๖ ล้านปี เมื่อเทวดาชั้นดาวดึงส์มีอายุครบ ๑๖ ล้านปีก็ต้องตาย

เทวดาชั้นยามามีอายุ ๒,๐๐๐ ปีทิพย์ เทียบเท่ากับปีของมนุษย์ได้ประมาณ ๑๔๕ ล้านปี เมื่อเทวดาชั้นยามามีอายุครบ ๑๔๕ ล้านปีก็ต้องตาย

เทวดาชั้นดุสิตมีอายุถึง ๕,๐๐๐ ปีทิพย์ เท่ากับปีของมนุษย์ได้ ๕๗๖ ล้านปี เมื่อเทวดาชั้นดุสิตมีอายุครบ ๕๗๖ ล้านปีแล้วก็ต้องตาย

เทวดาชั้นนิมมานรตมีอายุ ๘,๐๐๐ ปีทิพย์ เทียบเท่ากับปีมนุษย์แล้วได้ ๒,๓๐๔ ล้านปี เมื่อเทวดาชั้นนิมมานรตมีอายุครบ ๒,๓๐๔ ล้านปีก็ต้องตาย

เทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตติมีอายุ ๑๖.๐๐๐ ปีทิพย์ เท่ากับ ๙,๒๑๖ ล้านปี เมื่อเทวดาชั้นนิมมานรตมีอายุครบก็ต้องตายเช่นเดียวกัน

แม้สัตว์ที่เกิดในอบายภูมิ อย่างเช่น สัตว์ที่เกิดในสัณฐานนรก ก็จะต้องทนทุกข์อยู่ในนรกนั้นประมาณ ๕๐๐ ปี (ประมาณ ๙ ล้านปีในมนุษย์) เมื่ออายุครบแล้วก็ต้องตาย

สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ เมื่อครบอายุตามที่กำหนดไว้แล้วก็จะจุติจากภพนั้น ๆ อย่างนี้เรียกว่า อายุขยะ หมายถึงชีวิตสัตว์นั้นต้องเคลื่อนย้ายไปสู่ภพอื่น ๆ อีกตามคติของกรรม

ความตายประเภทที่ ๒ เรียกว่า **กัมมกขยะ** แปลว่า ตายเพราะสิ้นกรรม หมายถึงเจตนากรรมที่ตนเองเคยสั่งสมมาแต่อดีตส่งผลมาให้ปฏิสนธิ และคอยอุปถัมภ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ชีวิตมีอยู่ก็ต้องดับลงความตายจึงต้องเกิดขึ้น

คำว่าตายเพราะสิ้นกรรมในที่นี้ ท่านเจาะจงเอาเฉพาะสิ้นชนกกรรมและอุปถัมภกกรรมเท่านั้น

คำว่า ชนกกรรม แปลว่า กรรมที่นำเกิด ไม่ว่าเราจะไปเกิดในภพภูมิไหน ๆ ก็ตามตัวชนกกรรมนี้จะทำหน้าที่นำชีวิตของเราอุบัติขึ้นในภพภูมินั้น ๆ ครั้นแล้วก็จะมีกรรมอีกชนิดหนึ่งมาสนับสนุนให้ชีวิตดำรงอยู่ เรียกกรรมชนิดนี้ว่า อุปถัมภกกรรม

เมื่อกรรมทั้งสองประการนี้เสื่อมสิ้นหมดกำลังลงเมื่อใด ชีวิตของก็จะทรงอยู่ไม่ได้ อย่างนี้เรียกว่า ตายเพราะสิ้นกรรม

ปัญหาก็มีต่อไปอีกว่า ชนกกรรมก็ดี อุปถัมภกกรรมก็ดี เป็นคำกลาง ๆ ไม่เป็นกุศลอกุศล เราจะรู้ได้อย่างไรว่าชนกกรรมหรืออุปถัมภกกรรมนั้น ๆ เป็นชนิดไหน ?

รู้ได้ไม่ยากเลย ชนกรรมที่เป็นกุศลที่จะนำไปเกิดในภพภูมิที่ดี เช่น มนุษย์ หรือเทพชนกรรมที่เป็นอกุศลจะนำไปเกิดในภพภูมิที่เลว เช่น เปרט อสุรกาย หรือสัตว์ เสร็จงานเป็นต้น

อุปถัมภ์กรรมก็เช่นเดียวกัน ถ้าอุปถัมภ์กรรมฝ่ายกุศลสนับสนุนก็จะทำให้ชีวิต มีความสุขดีขึ้น ถ้าอุปถัมภ์กรรมฝ่ายอกุศลสนับสนุนก็จะทำให้ชีวิตมีแต่ความทุกข์ อย่าง เช่น บางคนทั้งที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยอำนาจของชนกรรมฝ่ายกุศล แต่ก็ถูกอุปถัมภ์กรรม ฝ่ายอกุศลสนับสนุนตลอดเวลาเหล่านี้จะทำให้เขามีโรคร้ายไข้เจ็บประจำตัว ต้องทนทุกข์ทรมาน อยู่เสมอ

บางคนเจ็บป่วยมากๆ ถึงขนาดหายใจทางปากทางจมูกไม่ได้ต้องเจาะท่อหายใจ ใหม่ รับประทานอาหารไม่ได้ถึงกับต้องเจาะลำไส้ออกมาแล้วใส่อาหารลงไป แต่แล้วก็ยังไม่ ตาย นี่เป็นเพราะอะไร ที่ไม่ตายนั้นเพราะเหตุว่าอำนาจของอกุศลกรรมที่เป็นอุปถัมภ์กรรม นั้นยังสนับสนุนอยู่หมายถึงว่าอกุศลกรรมยังให้ผลไม่หมด ชีวิตจึงยังไม่ดับ

ส่วนคนที่พบกับความทุกข์ทรมานอย่างนี้มาก ๆ แล้วชีวิตก็ดับลงเสียโดยเร็ว นี้แสดงว่า คนนั้นมีอกุศลกรรมน้อย ถึงตนเองจะทนทุกข์ทรมานอยู่บ้างก็ไม่นาน อย่างนี้ เรียกว่า ตายเพราะสิ้นกรรม เพราะสิ้นอกุศลกรรมที่มาสนับสนุนแล้ว

ส่วนบุคคลที่เกิดมามีความสุข เกิดในชาติชั้นวรรณะที่สูงส่ง อุปถัมภ์กรรม เหล่านี้ก็สนับสนุนให้มีความสุขเป็นอย่างสบายที่สุด แต่ปรากฏว่าบุคคลเหล่านี้ได้ตายไปเสีย ก่อนกำหนด หรือมีความสุขไม่กี่วัน ผลสุดท้ายก็ถูกความทุกข์เข้ามาเบียดเบียน อันนี้ก็ ด้วยอำนาจของอุปถัมภ์กรรมนั่นเองเข้ามาสนับสนุน

ตัวอย่างเช่นพวกเทวดา ปรากฏว่าเทวดาพวกเดียวกันแต่อาจมีอายุไม่เท่ากันก็ได้ ผู้ที่จุติเป็นธรรมดาได้ไม่นานก็พลันตายนั่น เป็นเพราะอุปถัมภ์กรรมการที่เป็นกุศลไม่สนับสนุน เสื่อมอำนาจลงหมดแล้วก็ตาย

ส่วนสัตว์ที่เกิดในอบายภูมิ เช่น สัตว์นรก เปรต อสุรกายและเตร็จจานัน^๕ ที่เกิดในอบายภูมิได้ก็ด้วยอำนาจของชนกกรรม และเมื่อเกิดแล้วก็ได้รับการอุปถัมภ์จากอุปถัมภ์กรรม เมื่อสัตว์นรกเหล่านี้เกิดขึ้นมาแล้วก็ตายโดยเร็ว แสดงว่ากรรมที่เป็นอกุศลนั้นได้^๕สิ้นสุดลงแล้ว จึงทำให้เขาตายจากนรกแล้วไปเกิดในภพภูมิอื่น ๆ ที่เป็นสุคติต่อไปอีก^๕ หมายความว่า แทนที่ตนเองจะทนทุกข์ทรมานอยู่ในนรกนั้นไปอีกเป็นเวลาช้านาน ก็ทนทุกข์ทรมานเพียงไม่กี่วัน แล้วก็ตายจากนรก ไปเกิดในสุคติภูมิต่อไป อย่างนี้เรียกว่า ตายเพราะ^๕ สันกรรมที่เป็นอกุศลเขาได้ชดใช้^๕หนี้ของอกุศล กรรมสิ้นสุดแล้วเขาก็ตาย ไม่ว่าจะเกิดเป็นเปรต อสุรกาย และ เทร็จจานันก็เช่นเดียวกัน

สัตว์ทั้งหลายที่เกิดในภูมิทั้งสี่ประการนี้ ถ้าตายได้เร็วเท่าไรก็ยังเป็นประโยชน์ แก่สัตว์นั้นมากขึ้น เพราะเหตุว่าการเกิดในอบายภูมินั้นหาความสุขได้ยาก เป็นภูมิที่ตำรา^๕มจะ^๕นั้น^๕การตายของสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ก็หมายความว่าเขาตายเพราะ^๕สันกรรมอกุศล ใช้^๕หนี้อกุศล กรรมหมดแล้วก็พ้นจากความทุกข์ในอบาย อันนี้เรียกว่าตายเพราะ^๕สันกรรม

ความตายประเภทที่ ๑ เรียกว่า อุภยักขยะ แปลว่าตายเพราะ^๕สันทั้งกรรม และอายุ คำว่า^๕สันทั้งกรรมและ^๕สันทั้งอายุ ในที่นี้หมายถึงว่าอายุของคนนั้นก็ครบอายุขัยพอดี คือ^๕ประจวบกับว่ากรรมทั้งสองที่เป็นชนกกรรมและอุปถัมภ์กรรมนั้น ได้^๕สิ้นสุดลงตรงนั้นพอดี แล้วคนนั้นก็ตายลง การตายอย่างนี้เรียกว่า ตายเพราะ^๕สันทั้งอายุ^๕สันทั้งกรรม

ความตายประเภทที่ ๔ ท่านเรียกว่า อุบัจเจตก กัมมักขยะ หมายถึงความตายประเภทที่มีกรรมเข้ามาตัดรอน คืออำนาจของกรรมในอดีตมาตัดรอนให้ตายลง ตัวอย่าง เช่นที่ประสบอุบัติเหตุบนท้องถนนก็ดี หรือบุคคลที่ตกเครื่องบินก็ดี บุคคลเหล่านี้เรียกว่า อุบัจเจตกกัมมักขยะ คือตายด้วยอำนาจของกรรมต่าง ๆ ในอดีตนั้นแหละมาตัดรอน ยังไม่ถึงคราวจะตายเขาก็มาตายเสียก่อน เพราะอำนาจกรรมทั้งหลายมาตัดรอนเสีย

อุบัจเจตกกรรมนี้มีอยู่สองประเภท คือ อกุศลกรรมและกุศลกรรม อุบัจเจตกกรรมที่เป็นอกุศลนั้น ย่อมไปทำลายกุศลกรรมต่าง ๆ ให้^๕สิ้นสุดลง เช่น บุคคลที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และได้เกิดในตระกูลที่สูงศักดิ์ยังอยู่ในวัยหนุ่มแน่น สามารถที่จะสร้างความสุข

ความเจริญให้แก่โลกมนุษย์ได้มากมาย แต่บุคคลเหล่านี้ก็มาด่วนตายเสียก่อน ถูกรถชน ตายบ้าง รถคว่ำตายบ้าง ตกเครื่องบินตาย ^{๕๔}นี้ด้วยอำนาจของอุบ้จเจตทกกรรมที่เป็นอกุศลในอดีตมาตัดรอนทำลายเขาเหล่านั้นให้ตายไปเสียก่อน

ในแง่ของธรรมะท่านหมายถึงบุคคลที่กำลังปฏิบัติธรรม เพื่อที่จะบรรลุถึงมรรคผลนิพพาน บุคคลที่กำลังนั่งสมาธิ เพื่อที่จะทำฌานปนอภิญญาตลอดจนมรรคผลนิพพานให้เกิดขึ้นได้อีกไม่กี่วันข้างหน้า ^{๕๕}แต่บุคคลเหล่านี้ก็ต้องมาตายลงเสียก่อนด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเขาไม่ควรถูกจะตาย ทำให้ผู้นั้นไม่ได้กุศลอันยิ่งใหญ่ หรือได้รับผลที่จะได้รับอันยิ่งใหญ่ต่อไปในอนาคตข้างหน้า อันนี้ก็เพราะอำนาจกรรมมาตัดรอน

ส่วนสัตว์ที่เกิดในอบายภูมิ มีความทุกข์ทรมานมาก แต่อำนาจของอุบ้จเจตทกกรรมที่เป็นอกุศลเกิดขึ้นเมื่อใด กรรมชนิดนี้จะไปตัดรอนแทนที่เขาจะต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นานกลับมีความทุกข์ ไม่กี่วันแล้วเขาก็รีบตายลง เช่นไปเกิดในนรกเพียง ๖-๗ วัน แล้วก็ตายจากนรกมาเกิดบนสุคติภูมิอีก อย่างนี้เป็นต้น คือยังไม่ถึงกาลเวลาที่จะตายก็ตายเสียก่อน อย่างนี้เรียกว่า อุบ้จเจตทกัมมัคขะ

คนเราทุกคนเกิดมาแล้วจะต้องมีความตายเกิดขึ้น จากเหตุทั้งสี่ประการนี้อย่างใดอย่างหนึ่งแน่นอน ถ้าเราทราบถึงมูลเหตุที่ทำให้คนเราตายเสียอย่างนี้ เหตุผลต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นภายในจิตอย่างมากมายด้วยกัน แทนที่เราทุกคนจะทนทุกข์ทรมานหรือเกิดความทุกข์โศกเศร้าใจมาก เราก็นึกถึงมูลเหตุที่ทำให้ความตายเหล่านี้เกิดขึ้น ความทุกข์ต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะอาจจะลดน้อยไปตามลำดับ

ความตายทั้งสี่ประเภทนี้บางแห่งก็เรียกแยกเป็นกาลมรณะอกาลมรณะ ตายเพราะ ^{๕๖}สิ้นอายุ ตายเพราะ ^{๕๗}สิ้นกรรม ตายเพราะ ^{๕๘}สิ้นทั้งอายุและ ^{๕๙}สิ้นทั้งกรรม ทั้งสามประเภทนี้เรียกว่า กาลมรณะ หมายถึงกาลที่ควรตายแล้วจึงตาย

ส่วนอุบ้จเจตทกัมมัคขะ ตายเพราะกรรมมาตัดรอนนั้นเป็นอกาลมรณะ คือยังไม่ถึงกาลที่ควรจะตาย แต่ผลสุดท้ายบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ตายลง การตายอย่างนี้เรียกว่า อกาลมรณะ

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อความตายปรากฏขึ้นแก่ชีวิตแล้ว ถ้าเรารู้จักพิจารณา
ย่อมจะเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้เกิดศีลธรรม ที่เรียกว่าธรรมสังเวชได้ ถ้าหากว่าเรารู้จักใช้โย
นิโสมนสิการ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า

อายุ อสุมา จ วิญญานํ ยะทา กายํ ชนฺตินิ
อปวิทุโร ตทา เสติ นิตถํ ว กลิงฺคร

ซึ่งแปลว่า อายุ ใ่อ่อน และวิญญาน ย่อมละร่างกายนั้นไปด้วยกาลใด ในกาล
นั้น ร่างกายนั้นก็ถูกทอดทิ้งนอนอยู่ เหมือนท่อนไม้ที่ไร้ประโยชน์ฉนั้น

ภาษิตบทนี้ท่านหมายถึงว่าเราจะนำร่างกายเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์เพื่อการทำงาน
ต่าง ๆ ไม่ได้แล้ว ถ้าพูดกันอย่างไม่เกรงใจแล้ว ก็ต้องพูดว่าส้วมควายตายไม่ได้ มันยัง
ทิ้งเขาทิ้งหนึ่งให้เป็นประโยชน์ ส่วนคนเรานั้นใช้อะไรไม่ได้เลย แต่ว่าบุคคลอื่นที่ยังไม่ตายนั้น
ย่อมอาศัยร่างกายของบุคคลที่ตายให้เกิดประโยชน์ได้ เช่นอย่างการปฏิบัติธรรมด้วยการเจริญสมถ
กรรมฐาน ที่เรียกว่า “อสุกัมมัฏฐาน” ก็ต้องอาศัยศพของคนอื่นนั้นมาเป็นอารมณ์ให้เกิด
ธรรมสังเวชขึ้น

สำหรับคนไทยเรานั้น เรามีประเพณีในเรื่องการทำศพนี้มากมายเหมือนกัน คือ
ให้ร่างกายของผู้ที่ตายแล้วนั้นมาเป็นประโยชน์ในการที่จะสอนศีลธรรม หรือจริยธรรมต่างๆ
ให้แก่บุคคลที่ยังไม่ตาย

ประเพณีงานศพที่เกิดขึ้นก็เพื่อบ่งหมายจะสอนจริยธรรม แก่คนแต่ยังไม่ตายดัง
กล่าวนั้น อริยาบถของศพที่กระทำในพิธีการนั้น พวกเราทุกคนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอาจจะ
มองผ่านไม่ได้จิตใจสงสัยว่า ทำไมคนโบราณท่านจึงได้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เรามีเหตุผล
อย่างไรหรือ ? ถ้าหากว่าเราค้นคว้าในทางศาสนาได้ชัดเจนเราจะเห็นคุณค่าของประเพณี
เหล่านั้นมากทีเดียว

ประเพณีงานศพซึ่งท่านเริ่มตั้งแต่คนเราตายใหม่ๆ จนกว่าจะเผาแปรอัฐิ ตลอดจน
กระทั่งทำพิธีสามหาบ เหล่านี้จึงอาศัยพุทธพจน์ตลอดจนคำสอนที่สอนคนที่ยังไม่ตายทั้งนั้น

ทางตาย – ทางเกิด

ปัญหาที่สลับซับซ้อนที่สุดในชีวิตของมนุษย์เราที่เกิดขึ้นในโลกนี้ มักจะไปทับถมกันอยู่ที่ เมื่อพ้นตอนชีวิตถึงความแตกดับหรือใกล้จะถึงความแตกดับ เพราะตอนที่ตายแล้วจะมีแต่เรื่องพิธีการทั้งนั้น นับแต่ส่นลมหายใจไปจนกระทั่งเผาเหลือแต่กระดูก พิธีการก็ยังไม่สิ้นสุดลง เพราะฉะนั้นเรื่องของความตายจึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่พวกเราซึ่งเป็นพุทธศาสนิก ควรจะทำความเข้าใจศึกษาไว้อย่าง คงจะเกิดประโยชน์มากทีเดียว เพราะเนื่องจากประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประเพณีของเราแล้วท่านยังแฝงคติไว้อีก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือประเพณีงานศพ ถ้าหากว่าคนไม่พิจารณาด้วยสติปัญญาให้ลึกซึ้งแล้ว ก็จะไม่เห็นคติธรรมที่มีอยู่ในประเพณีนั้น ๆ เลย แต่ถ้าหากว่าทุกคนรู้จักพิจารณาสักนิดหนึ่งเราจะพบว่าในประเพณีของเรานั้นมีธรรมแทรกไว้มากมายเหลือเกิน และล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องสะกิดใจของพวกเราที่เข้าไปพัวพันกับประเพณีนั้นให้รู้สึกตัวทั้งสิ้น ไม่ใช่ทำขึ้นด้วยความมุงมงายหรือด้วยความไม่รู้ตัว

ประเพณีของไทยที่มีอยู่ในพระพุทธศาสนานั้น ไม่ขัดต่อศีลธรรมแต่อย่างใดทั้งสิ้น ตรงกันข้ามกลับแทรกเอาคติธรรมไว้มากมาย ถ้าหากว่าพวกเราคนไทยไม่ซาบซึ้งถึงประเพณีแล้วก็อาจจะเห็นว่าประเพณีนั้นเป็นเรื่องจุกจิก หรือเป็นเรื่องที่ทุกคนไม่ควรจะกระทำอย่างยิ่ง บางคนก็ว่าเป็นสิ่งที่มุงมายบ้าง เป็นสืลัฟฟตปรามาสบ้าง ซึ่งการกล่าวเช่นนั้นเป็นการกล่าวอย่างคนที่ไม่รู้ซึ่งถึงจุดหมายของประเพณีอย่างแท้จริง

ก่อนที่คนเราทุกคนจะตาย เรามักจะมีประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการเตือนสติแก่ผู้ตาย ประเพณีอย่างนี้เราเรียกกันว่าชี้หนทาง คือชี้หนทางให้แก่ผู้ที่จะแตกดับนั้นให้ทราบ ว่า ทางใดควรไปและทางใดไม่ควรไป หรือชี้ให้ผู้ที่จะตายนั้นไปสู่ทางที่ดี ที่เราเรียกกันว่าสู่สุคติ

ประเพณีของพุทธศาสนิกชนที่ใช้กันอยู่เสมอตอนใกล้จะตายนั้น คือการเตือนสติให้แก่ผู้ที่จะตาย จะสังเกตได้ว่าเมื่อวิญญาณของผู้ใดใกล้จะดับ เห็นว่าชีวิตไม่รอดแน่แล้ว

ญาติสายโลหิตจะพากันไปล้อมรอบ แล้วก็จะเตือนสติอยู่ตลอดเวลาว่า ให้นึกถึงพระพุทธไว้นะ
 บรรดาธรรมทั้งหลาย ไฉน หรือนึกถึงพุทโธ ไฉน พร้อมกับสำทับทั้งท้ายไว้อีกว่าไม่ต้อง
 ห่วงอะไรทั้งหมดยะ ทั้งที่เป็นทรัพย์สมบัติลูกเมียที่กล่าวอย่างนั้นเป็นการกล่าวเตือนสติให้ผู้ตาย
 เพื่อไม่ให้มีความผูกพันกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งสิน เพราะกระแสนิจที่ใกล้จะดับนั้น ถ้าหากว่าเกิด
 ไปผูกพันกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้าแล้วย่อมจะมีโทษเป็นอันมาก พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นโทษของ
 กระแสนิจของบุคคลเราที่ใกล้จะดับเมื่อไปยึดกับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งเป็น
 อารมณ์ที่ไม่ดีทำให้ใจเศร้าหมอง ย่อมจะเกิดโทษอย่างมหาศาล

มีเรื่องปรากฏในคัมภีร์ทางศาสนาอยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของสามีภรรยาคนหนึ่ง ซึ่ง
 จอมเวรล้างผลาญกันมาเป็นเวลาหลายชาติ เรื่องนั้นปรากฏอยู่ว่า มีชายหนุ่มสองคนเป็นพ
 หนึ่งกัน ซึ่งอยู่กันสองคนพี่น้องเท่านั้น อยู่ต่อมาพี่ชายก็แต่งงานมีภรรยาไป แต่ปรากฏว่า
 ภรรยาซึ่งเป็นพี่สะใภ้เกิดมาชอบกับน้องชายเข้า จึงเกิดการคบชู้สาวกันในระหว่างพี่สะใภ้
 กับน้องของสามี เมื่อได้เสียกันขึ้นลับ ๆ แล้ว พี่สะใภ้ก็วางแผนให้น้องฆ่าพี่เสียให้ตาย จะ
 ได้อยู่กันอย่างมีความสุขสองคนเยี่ยงสามีภรรยาทั้งหลาย น้องชายก็เชื่อพี่สะใภ้ วางแผนฆ่า
 พี่ชายเพื่อช่วงชิงเอาภรรยาจากพี่ชายมาเป็นภรรยาของตน

ในขณะที่น้องชายลอบทำร้ายพี่ชายอยู่นั้น พี่ชายมีความรักในภรรยามาก แต่หา
 รู้ว่าภรรยาของตนเองได้มีใจออกห่างเสียแล้ว ด้วยอำนาจของความรักที่มีอยู่ในภรรยา ใน
 ขณะที่ใกล้จะตายจิตก็คิดถึงแต่ภรรยาด้วยความเป็นห่วง วาระสุดท้ายพ้อจิตของสามีนั้นดับลง
 ก็ไปเกิดเป็นงูเขียวอยู่ในบ้านของภรณานั่นเอง และงูเขียวตัวนี้ไม่ไปไหนอยู่ภายในบ้านนั้น
 -แหละ วันเวียนไปวันเวียนมา ถ้าสตรีผู้ซึ่งเป็นภรรยาของตนในอดีตไปนั่งในที่ใด งูเขียว
 ก็จะมาบ้วนปัสสาวะอยู่ใกล้ ๆ

วันหนึ่งงูเขียวมีความปฏิพัทธ์อย่างแรงกล้า เมื่อภรรยาของตนในอดีตนั่งอยู่ใน
 แหงหนึ่งงูเขียวนั้นก็ปล่อยตัวตกใกล้ ๆ กับภรรยาของตน สตรีนั้นตกใจมากเพราะเห็นว่าเป็น
 งูเขียวเลยกลัวไม่ต้งเขียวจนตาย

ขณะที่จิตใจของงูเขียวใกล้จะดับนั้น ก็ยังมีความรักความห่วงใยภรรยาของตนอยู่ พองูเขียวตายแล้ววิญญาณก็ปฏิสนธิในท้องของสุนัขที่อยู่ในบ้าน เกิดเป็นสุนัขที่อยู่ในบ้านของภรรยาตน เมื่อสุนัขโตขึ้นแล้วเห็นสตรีผู้หนึ่งเดินไปไหน สุนัขตัวนั้นจะเดินติดตามอยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมทิ้งเดินตามนายสาวของตนอยู่เสมอ ๆ

ด้วยความรักความผูกพันที่ตนเองมีอยู่ตั้งแต่อดีตชาติ ฉะนั้น ไม่ว่านางไปไหน สุนัขจะติดตามอยู่เสมอ ๆ จนกระทั่งประชาชนต่างก็โจษขานกันว่าสตรีผู้หนึ่งกับสุนัขคงจะมีอะไรกันแน่บางคนกล่าวว่านางเป็นพรานสุนัข ผลสุดท้ายนางมีความอับอายขายหน้า เพราะการโจษขานของบุคคลภายนอกเป็นอย่างยิ่ง เพื่อตัดความอับอายจึงฆ่าสุนัขตัวนั้นตายเสีย

ในขณะที่สุนัขถูกฆ่าเกือบจะตาย จิตของมันก็ยังมีความผูกพันกับสตรีผู้เป็นภรรยา อยู่อีกผลสุดท้ายพอจิตดับลง ก็ไปปฏิสนธิขึ้นเป็นลูกโคที่อยู่ในบ้านของสตรีผู้หนึ่งอีก เมื่อลูกโคโตแล้วนายจะเดินไปทางไหน โคตัวนั้นก็เดินตามอยู่ตลอดเวลา จะเดินไปทุ่งนา โคตัวนั้นก็ติดตามอยู่เสมอ ๆ ประชาชนโจษขานกันอีก ว่านางคงจะมีอะไรกับโคตัวนี้เป็นแน่แท้ทีเดียว นางก็อับอายขายหน้าต่อการโจษขานของบุคคลภายนอก ผลสุดท้ายก็ฆ่าโคตายอีก เป็นครั้งที่สี่

ด้วยอำนาจของความผูกพัน วิญญาณของโคก็มาเกิดเป็นบุตรของนางเอง เมื่อทารกคลอดจากครรภ์แล้วเจริญวัยรู้ความได้มีความสามารถระลึกชาติในอดีตได้ ก็รู้ว่ามารดาของตนเป็นภรรยาในอดีตชาติ และเคยฆ่าตนมาแล้วถึงสี่ครั้ง จึงคิดว่าสตรีผู้ไม่ใช่เป็นมิตรกับเราเสียแล้ว นางเป็นศัตรูกับเรา เมื่อมารดาของเด็กจะไปถูกต้องตัวของเด็ก เด็กนั้นจะร้องไห้ไม่ยอมให้มารดาถูกต้องทั้งร้องไห้ร้องให้ด้วยความหวาดกลัว เพราะทารกนึกถึงชาติอดีตของตนได้รู้ว่านางนั้นเคยเป็นภรรยาของตนและก็เป็นผู้สาวกับน้องชายของตน แต่ด้วยอำนาจที่ตนเองมีความรักความผูกพันอยู่กับนาง ตนเองต้องเกิดเป็นงูเขียวแล้วอยู่ต่อมาก็ถูกนางฆ่า ตนเองต้องไปเกิดเป็นสุนัขแล้วก็ถูกนางฆ่าอีก ตนเองต้องเกิดเป็นโคแล้วถูกนางฆ่า รวมความแล้วว่า ต้องถูกสตรีผู้หนึ่งฆ่ามาแล้วสี่ครั้งสี่ชาติด้วยกัน

อยู่ต่อมาทารกนั้นเจริญเติบโตขึ้นเป็นหนุ่มเกิดความเบื่อหน่ายในโลกีย์จึงออกบวช และผลสุดท้ายก็ทำอาสวธรรมต่าง ๆ ให้สิ้นไปสำเร็จเป็นอรหันต์ได้

เรื่องที่หยิบยกขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์นี้ ช้ให้เห็นถึงจิตของคนเราเมื่อตอนใกล้จะดับ หรือตอนใกล้จะตาย ถ้าหากว่าจิตนี้ไปผูกพันอยู่กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว วิญญาณที่ไปปฏิสนธิ นั้น ก็ย่อมจะพัวพันอยู่กับสิ่งทั้งหลายนั้นอาจจะไปสู่สุคติต่ำทรมาน อาจจะไปเกิดเป็นสัตว์ เตรายจกาน แล้วคอยเฝ้าสิ่งที่ตนเองหวงแหนผูกพันอยู่ก็ได้

เพราะเหตุนี้แหละประเพณีของพุทธศาสนิกเราเมื่อจิตของผู้ใดใกล้จะดับ จึงมี การเตือนสติว่าจงอย่าได้ผูกพันหรือห่วงใยสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งหมด จงทำจิตให้เป็นกุศลด้วยการ นี้ถึง พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เป็นอารมณ์ เพื่อที่จะได้ไปสู่สุคติ เราเรียกประเพณี อย่างนี้เป็น การบอกหนทางให้แก่ผู้ตาย เพื่อที่จะให้ผู้ตายรู้จักวางกระแสนจิตให้ดีขึ้น ว่าใน ขณะนั้นเราจะวางจิตของเราอย่างไร เมื่อชีวิตของเรา กำลังจะแปรผันจากภพหนึ่งไปสู่อีก ภพหนึ่ง

เรื่องประเพณีอย่างนี้ ถ้าหากว่าเราไม่ศึกษาถึงสภาวะปรมาตมธรรม เราก็อาจ จะไม่เห็นแต่ถ้าเราศึกษาถึงปรมาตมสภาวะธรรมแล้วเราจะเห็นคุณค่าของประเพณีนี้เห็นว่า คน โบราณนั้นเป็นผู้เข้าใจในสภาวะธรรมในส่วนปรมาตมได้ดีที่สุดเพราะจิตของคนเราเมื่อใกล้จะดับ— นั้นเป็นหัวเลี้ยวหัวต่ออันสำคัญที่สุดในชีวิตของคนที่จะใกล้จะตาย

ธรรมดาคนเราทุกคนที่ยังมีกิเลสอยู่ย่อมจะต้องเกิดอีก จะเป็นภพที่ ๒, ๓ ก็ร้อย ก็หมื่นภพก็ตาม จะต้องเกิดอีกอย่างแน่นอน ก็ทางที่สัตว์จะไปเกิดอีกนั้น ท่านไปแสดง ทางไว้มีสองทางด้วยกัน คือ สุคติ กับทุกคติ

ทุกคติมหายถึงที่ไปเกิดนั้นเป็นอบายภูมิ ๔ คือ สัตว์นรก เปต อสุรกาย และไตรจกาน

สุคติหมายถึงที่ไปเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพรหม

ฉะนั้นเมื่อบุคคลเราตายจากปัจจุบันนี้ วิญญาณจะต้องไปปฏิสนธิในภุมิใดภุมิหนึ่งใน ๓๑ ภุมิอย่างแน่นอน ก็จะต้องไปสู่สุคติหรือทุกข์ พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงจิตเมื่อใกล้จะดับว่าคนเราเมื่อจิตดับแล้วจะไปสู่ทุกข์หรือสุคตินั้นอยู่ที่สภาวะจิตเมื่อตอนใกล้จะดับ

ถ้าจิตของผู้ตายเกิดการเศร้าหมองด้วยอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ หรือด้วยอำนาจของอุปกิเลสอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นภายในจิตก็ตาม ผู้นั้นย่อมไปสู่ทุกข์ ถ้าจิตของผู้ใกล้จะตายนั้นมีความผ่องใส คือจิตมีอารมณ์ที่เป็นกุศลอยู่ตลอดเวลา ย่อมไปสู่สุคติ

พระบาลีที่ปรากฏอยู่ในสุตตันตปิฎก ที่พระพุทธองค์ได้ทรงชี้ถึงจิตทั้งสองนี้ว่า

จิตฺเต สงฺกิลฺมิฐฺหฺมฺมํ ทุกฺขํ ปาณฺณิกงฺขา เมื่อจิตเศร้าหมองแล้วย่อมไปสู่ทุกข์

จิตฺเต อสงฺกิลฺมิฐฺหฺมฺมํ สุคฺติํ ปาณฺณิกงฺขา เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้วย่อมไปสู่สุคติ

คนเราจะไปสู่ทุกข์หรือจะไปสู่สุคตินั้นจึงอยู่ที่จิต ถ้าจิตเศร้าหมองแล้วย่อมไปสู่ทุกข์ก็ต้องเกิดในอบายภูมิ ภูมิใดภุมิหนึ่งในสี่ภูมินั้น และถ้าจิตนั้นไม่เศร้าหมอง คือจิตนั้นไม่เศร้าหมอง คือจิตผ่องใสไม่มีอุปกิเลสต่าง ๆ เข้ามาแผ้วพาน มีอารมณ์ที่เป็นกุศลอยู่ตลอดเวลา พอจิตดับแล้วย่อมไปสู่สุคติอย่างแน่นอน.

หมูนํ้าไปกับโลก

“โลกจะหมุนไปสู่ยุคใดก็ตาม แต่จงอย่าได้ปล่อยจิต
ให้หมุนไปตามโลก   ช^๕ เพราะโลกตั้งอยู่^๕ในความทุกข์
ตราบไค่^๔จิตใจยังข้องอยู่^๖ในโลก   พัวพันกับโลก   ยินดี^๔ที่จะ
หมุนไปให้ทันโลก   ช^๕ ตรานั่นเราก็ก้าว^๗ไปจากความทุกข์
ไม่ได้เลย ”

กิตติวาทโธม ภิกขุ

เอกสารฝ่ายเมือง

พินัยกรรมของ นางเล็ก ชาวอนทชัย

เขียนที่ ที่ว่าการอำเภอพระโขนง

วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๐๙

ข้าพเจ้า นางเล็ก ชาวอนทชัย อายุ ๙๐ ปี กึ่งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่ ๑๔ ซอยนาพาเหนือ
ตำบลคลองเคียบ อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร

ทำพินัยกรรมท่อน้ำ นายระพี รามสุข นายอำเภอพระโขนง และนายอนุรักษ์ กนิษฐกุล
ทนาย กับ นายประจักษ์ นาคะปักษ์ ทนาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ถ้าข้าพเจ้าถึงแก่ความตายไปแล้ว บรรดาทรัพย์สินของข้าพเจ้าที่มีอยู่และที่จะเกิดมี
ขึ้นไว้ภายหลัง ข้าพเจ้ามอบยกให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้ที่ให้ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรมนี้ให้เป็นผู้รับทรัพย์สิน
ตามจำนวนซึ่งกำหนดไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ที่กรรมวาง ๑. เลขที่ ๔๔ โฉนดเลขที่ ๖๔๔๔ ตำบลคลองตัน (ที่ ๑๑ พระโขนง
ปั้งเหนือ) อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร เนื้อที่ ๒ ไร่ ๑ งาน ๒๔ วา พร้อมทั้งสิ่งปลูกสร้าง
ที่ก่อสร้างขึ้นเลขทะเบียนที่ ๓๐ บ้านไม้ชั้นเดียวเลขทะเบียนที่ ๓๒ และบ้านไม้ชั้นเดียวเลขทะเบียนที่
๓๔ ข้าพเจ้ามอบยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ที่ให้ระบุชื่อไว้ต่อไปนี้ให้ได้รับคนละเท่า ๆ กัน คือ

๑. นายคำวิ โปรมเถียร ๒. นางสาวชื่น สารโกศล ๓. นางชิต แห่งสภา
๔. นาวาอากาศโทเทพ สารโกศล ๕. นางสุใจ สังขคุณย์ ๖. นายบรรจง (จุฑาธิกร) สารโกศล
๗. นางอุบลาว ภูมิธ ๘. นางสาวทองคำ สารโกศล ๙. นายชินิก สารโกศล ๑๐. นายทองหล่อ
สารโกศล ๑๑. นางสุมาณี ภูมิธ และ ๑๒. นางสาวสุมาลี ภูมิธ

ข้อ ๒. ข้าพเจ้าขอให้อำนาจพินัยกรรมฉบับนี้แก่ นาวาอากาศโทเทพ สารโกศล และ นางสุใจ
สังขคุณย์ และขอตั้งให้ นาวาอากาศโทเทพ สารโกศล กับ นางสุใจ สังขคุณย์ เป็นผู้จัดการมรดก
ของข้าพเจ้าตามพินัยกรรมนี้ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทุกประการ

ข้อ ๓. ขอความเพ่งพินัยกรรมนี้ นายอำเภอโกอานให้ข้าพเจ้าและทนายฟังโดยตลอดแล้ว
เป็นการถูกต้องตรงความประสงค์ของข้าพเจ้าที่ได้นำให้นายอำเภอจดลงไว้ และขอทำพินัยกรรมนี้
ข้าพเจ้ามีสติบริบูรณ์ จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายอำเภอและทนายเป็นสำคัญ.

ลายมือชื่อ

๒๖/๑

ผู้ทำพินัยกรรม

ลายมือชื่อ

Ant

ทนายรับรองพินัยกรรมและลายมือชื่อ

ลายมือชื่อ

Ant

ทนายรับรองพินัยกรรมและลายมือชื่อ

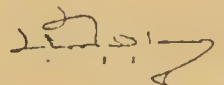

บันทึก

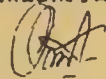
ข้าพเจ้า นายประทีป งามบุค นายอำเภอพระโขนง ขอรับรองว่า นางเล็ก สวอนรัมย์
ผู้ทำนิตยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในนิตยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างตนคือ
หน้าข้าพเจ้าและพยานสองคน คือ นายอนุรักษ กนิษฐสุต กับ นายประจักษ์ นาคะภักดิ์
๗ ที่ว่าการอำเภอพระโขนง ข้าพเจ้าได้จกและอ่านข้อความที่น่าเป็นนิตยกรรมขึ้นนั้นให้ผู้ทำ
นิตยกรรมและพยานทั้ง ผู้ทำนิตยกรรมและพยานได้รับรองข้อความว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อ
ในนิตยกรรม นับว่านิตยกรรมนี้ได้ทำขึ้นถูกต้องตามบทบัญญัติของมาตรา ๓ ถึง ๓ ของมาตรา
๖๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว.

วันที่ ๒๑ มกราคม 'พุทธศักราช ๒๕๐๗

นายอำเภอ นายอำเภอ

ประทับตราตำแหน่งไว้ในสำคัญ.

ลงสมุดทะเบียนนิตยกรรมแล้วเลขที่ ๑/๒๕๐๗

เจ้าหน้าที่

พิมพ์เข้าไค้เย็น โรงพิมพ์ประยูร หลังกระทรวงกลาโหมพระนคร ทองเย็น ปานะดิษฐ์ ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๔

